



نزول سوره «هل أتی» در شأن اهل بیت پیامبر اکرم ﷺ پس از اطعام مسکین، یتیم و اسیر با سه قرص نان جوین به هنگام افطار شامگاه ۲۴ ذی‌الحجه، روز خانواده و تکریم بازنشستگان

حدیث: قال زین العابدین علیه السلام:

إِنَّ أَرْضَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَسْبَغُكُمْ عَلَى عِيَالِهِ.

همانا خرسندترین شما نزد خداوند کسی است که خانواده خود را بیشتر در گشایش و رفاه قرار دهد.

(البحار، جلد ۷۸، صفحه ۱۳۶)

پرسش: آیا کسی که در آموختن احکام دینی مورد نیاز خود کوتاهی می‌کند، گناه کار است؟

پاسخ: اگر نیاموختن احکام به ترک واجب یا ارتکاب حرام بینجامد، گناه کار است.

(پرسشها و پاسخهای دانشجویی، احکام تقلید و بلوغ، پرسش ۸)



حدیث: قال رسول الله ﷺ:

عَلَامَةُ حُبِّ اللَّهِ تَعَالَى حُبُّ ذِكْرِ اللَّهِ، وَ عَلَامَةُ
بُغْضِ اللَّهِ تَعَالَى بُغْضُ ذِكْرِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ.

نشانه دوست داشتن خداوند متعال دوست داشتن یاد و
نام خداست و نشانه ناخوش داشتن خداوند متعال
ناخوش داشتن یاد و نام خداوند عزوجل است.
(میزان الحکمة: ۱۳۴۱)

پرسش: آیا شخص می‌تواند بدون تقلید، بر اساس
عقل و درایت خود، به تکلیف شرعی عمل کند؟
پاسخ: خیر، تنها راه دستیابی به احکام الهی، اجتهاد،
تقلید و یا احتیاط است و با تکیه بر عقل و درایت
خود نمی‌توان به احکام شرعی دست یافت.
(پرسش‌ها و پاسخ‌های دانشجویی، احکام تقلید و بلوغ، پرسش ۶۴)

حدیث: قال امیر المؤمنین علیه السلام:

السَّرْفُ مَثْوَاءٌ، وَالْقَصْدُ مَثْرَاءٌ.

اسراف مایه نابودی است و میانه روی مایه توانگری.

(البحار: جلد ۷۱، صفحه ۳۴۷)

پرسش: در صورت تعارض بین فتوای مرجع تقلید و عقل انسان، کدام یک رجحان دارد؟

پاسخ: باید به نظر مرجع تقلید عمل کرد.

نکته! احکام شرع و عقل با یکدیگر متعارض نیستند و اگر تعارض به نظر برسد، ابتدایی است که پس از درک عقل نسبت به مصلحت احکام، آن تعارض برطرف می شود.

(پرسشها و پاسخهای دانشجویی، احکام تقلید و بلوغ، پرسش ۶۵)

حدیث: قال الباقر عليه السلام:

مَنْ تَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ لَا يُغْلَبُ، وَمَنْ اعْتَصَمَ بِاللَّهِ
لَا يُهْزَم.

آن که به خدا توکل کند مغلوب نشود، و آن که به
خدا توسل جوید، شکست نخورد.

(جامع الأخبار: ۹۰۷/۳۲۲)

پرسش: آیا انسان می‌تواند بدون انتخاب مرجع
تقلید، در مسائل به احتیاط عمل کند؟

پاسخ: اگر طریق احتیاط را بداند اشکال ندارد؛ ولی
دانستن آن نیاز به اطلاعات وسیعی از مسائل فقهی
دارد که برای افراد عادی دستیابی به آن دشوار است.

نکته! دستیابی به راه‌های احتیاط، باید از روی
اجتهاد و یا تقلید از مجتهد انجام گیرد.

(پرسش‌ها و پاسخ‌های دانشجویی، احکام تقلید و بلوغ، پرسش ۶۳)

حدیث : قال رسولُ الله ﷺ:

أَكْثَرُ مِنَ الظُّهُورِ يَزِدُ اللهُ فِي عُمْرِكَ، وَإِنْ
اسْتَطَعْتَ أَنْ تَكُونَ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ عَلَى طَهَارَةٍ
فافعل؛ فَإِنَّكَ تَكُونُ إِذَا مِتَّ عَلَى الطَّهَارَةِ شَهِيداً.

زیاد وضو بگیر، تا خداوند عمر تو را زیاد گرداند. اگر
توانستی شب و روز با طهارت باشی این کار را بکن؛
زیرا اگر در حال طهارت بمیری، شهید خواهی بود.
(أمالی مفید: ۵/۶۰)

مسأله: بعد از شستن هر دو دست باید جلوی سر را با
تری آب وضو که در دست مانده مسح کند. (آقای
نوری: ... و احتیاط واجب آن است که با دست راست

باشد، هر چند لازم نیست که از بالا به پایین مسح
نماید.) و لازم نیست با دست راست باشد یا از بالا
به پایین مسح نماید.

(توضیح المسائل مراجع، مسأله ۲۴۹)

حدیث : قال الباقر عليه السلام:

تَعَرَّضَ لِرِقَّةِ الْقَلْبِ بِكَثْرَةِ الذِّكْرِ فِي الْمَخْلَوَاتِ.

با ذکر بسیار (خدا) در خلوتها، رقت قلب بجوی.

(تحف العقول: ۲۸۵)

مسأله: اگر برای مسح، رطوبتی در کف دست نمانده باشد نمی‌تواند دست را با آب خارج، تر کند، بلکه (آقای سیستانی:... باید از ریش خود رطوبت بگیرد و با آن مسح نماید و گرفتن رطوبت از غیر ریش و مسح نمودن با آن محل اشکال است.) (آقای تبریزی:... باید از ریش خود رطوبت بگیرد و با آن مسح نماید.) باید از اعضای دیگر وضو رطوبت بگیرد و با آن مسح نماید. (آقای بهجت:... بنابر احتیاط باید اول از تری موی ریش و ابرو کمک

بگیرد و اگر در آنها تری نبود از دست‌ها رطوبت می‌گیرد.)

آیت‌الله مکارم: اگر رطوبت کف دست خشک شود می‌تواند از اعضای دیگر وضو رطوبت بگیرد با آن مسح کند، ولی از آب خارج جایز نیست و اگر فقط به اندازه مسح سر رطوبت دارد سر را با همان رطوبت مسح کند برای مسح پاها از اعضای دیگر، رطوبت بگیرد.

(توضیح‌المسائل مراجع، مسأله ۲۵۷)

حدیث: قال صاحبُ الزمان عليه السلام:

عَلَامَةُ ظُهُورِ أَمْرِي كَثْرَةُ الْهَرَجِ وَالْمَرْجِ وَالْفِتَنِ.

نشانه ظهور امر من، زیادی هرج و مرج و فتنه هاست.

(تحف العقول: ۹۶۵)

مسأله: اگر روی پا نجس باشد و نتواند (آقای مکارم:... آن را آب بکشد بنابر احتیاط واجب باید چیز پاکي روی آن بیندازد و بر آن مسح کند و بعد تیمم نماید). برای مسح آن را آب بکشد (آقای بهجت:... اگر جبیره ممکن نباشد باید تیمم نماید و اگر جبیره ممکن بود باید هم وضوی جبیره‌ای بگیرد و هم تیمم کند بنابر احوط). باید تیمم نماید.

(توضیح المسائل مراجع، مسأله ۲۶۰)

روز بسیج مستضعفان

قال الله تبارک و تعالی:

وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضِعُوا فِي
الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ.

و خواستیم بر کسانی که در آن سرزمین، مستضعف
نگه داشته شده بودند، منت نهیم و آنان را پیشوایان
(مردم) قرار دهیم و ایشان را وارثان (زمین) گردانیم.
(سوره قصص: آیه ۵)

پرسش: آیا لازم است مسح پا بر روی شست پا
انجام گیرد؟

پاسخ: لازم نیست مسح حتماً به روی شست پا انجام
شود و مسح یکی از انگشتان دیگر نیز کافی است.
(رساله دانشجویی، احکام وضو، پرسش ۴۶)

حدیث: قال رسول الله ﷺ:

ألا وإنَّ الحسينَ عليه السلامَ بابٌ من أبوابِ الجنَّةِ، من
عانده حرَّم اللهُ عليه ريحَ الجنَّةِ.

آگاه باشید که همانا حسین علیه السلام دری از درهای
بهشت است، کسی که با او دشمنی کند خداوند بوی
بهشت را بر او حرام گرداند.

(القطره: ۴۶۹)

پرسش: اگر هنگام مسح کشیدن راه برویم، وضو
باطل می‌شود؟

پاسخ: راه رفتن در حال مسح اشکال ندارد.

(رساله دانشجویی، احکام وضو، پرسش ۴۹)



حدیث: قال الحسینُ عليه السلام:

إِنِّي لَمْ أَخْرُجْ أَشْرًا وَلَا مُفْسِدًا وَلَا ظَالِمًا، إِنَّمَا

خَرَجْتُ لِطَلْبِ الْإِصْلَاحِ فِي أُمَّةِ جَدِّي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

أُرِيدُ أَنْ أَمُرَ بِالْمَعْرُوفِ وَأَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ.

قیام و انقلاب من نه از روی خودخواهی و خوشگذرانی و فساد و ظلم است، بلکه من در پی اصلاح امت جدم و برپایی امر به معروف و نهی از منکر هستم.

(مقتل خوارزمی: جلد ۱، صفحه ۱۸۸)

پرسش: شرایط امر به معروف و نهی از منکر کدام است؟

پاسخ: ۱) آمر و ناهی باید معروف و منکر را بشناسد.

۲) احتمال دهد امر و نهی او تأثیر دارد.

۳) امر و نهی مفسده‌ای (ضرر جانی، مالی مهم و آبرویی) نداشته باشد.

۴) تارک معروف و عامل منکر، بر ادامه شیوه خود اصرار داشته باشد.

(رساله دانشجویی، احکام امر به معروف، پرسش ۴۸۴)

حدیث: قَالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

لَا دِينَ لِمَنْ لَا عَهْدَ لَهُ.

کسی که پایبند عهد و پیمان نیست دین ندارد.
(البحار: جلد ۸۴، صفحه ۲۵۲)

پرسش: از نظر شرعی امر به کدام یک از معروفها
و نهی از کدام یک از منکرها واجب است؟

پاسخ: آیات عظام امام خمینی، بهجت، مکارم،
فاضل، خامنه‌ای و نوری: در واجبات و محرمات، امر
و نهی واجب و در مستحبات و مکروهات، امر و
نهی مستحب است.

آیات عظام تبریزی، سیستانی، صافی و وحید: در
واجبات و محرمات امر و نهی واجب و در مستحبات
امر مستحب است.

(رساله دانشجویی، احکام امر به معروف، پرسش ۴۸۶)

ورود امام حسین علیه السلام و اهل بیت آن حضرت به کربلا

حدیث: **قال الصادق عليه السلام: قال رسول الله صلى الله عليه وآله:**

... أَلَا وَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ زَارَتْ كَرْبَلَاءَ أَلْفَ عَامٍ

مِنْ قَبْلِ أَنْ يُسْكِنَهُ جَدِّي الْحُسَيْنَ عليه السلام، وَمَا مِنْ

لَيْلَةٍ تَمْضِي إِلَّا وَجَبْرَائِيلَ وَمِيكَائِيلَ يَزُورَانِهِ...

بدانید و آگاه باشید هزار سال قبل از اینکه جدم

حسین علیه السلام در کربلا ساکن گردد فرشتگان، این

سرزمین را زیارت کرده‌اند و شبی منقضی نمی‌شود

مگر آن که جبرئیل و میکائیل این مکان را زیارت کنند.

(کامل‌الزیارات)

پرسش: آیا بر کسی که از احکام شرعی و راه و روش
امر به معروف آگاهی ندارد، امر به معروف واجب است؟
پاسخ: خیر، واجب نیست؛ ولی باید شرایط و مسائل
امر به معروف را یاد بگیرد تا دچار اشتباه نگردد.

(رساله‌دانشجویی، احکام امر به معروف، پرسش ۴۸۵)

حدیث: قال رسول الله ﷺ:

مَنْ أَمَرَ بِمَعْرُوفٍ فَلَيْكُنْ أَمْرُهُ ذَلِكَ بِمَعْرُوفٍ.

کسی که امر به معروف می‌کند، باید این کار را با شیوه خوبی انجام دهد.

(میزان الحکمة: ۴۲۰۹)

پرسش: آیا کسی که خودش به معروف عمل نمی‌کند و مرتکب گناه می‌شود، حق دارد دیگران را امر و نهی کند؟

پاسخ: آری، بر او هم واجب است که با تحقق شرایط، امر به معروف و نهی از منکر کند. البته باید بداند که اگر بخواهد سخنش در قلب دیگران جای گیرد و تأثیر بگذارد، با عمل و رفتار خود می‌تواند به این هدف دست یابد.

(رساله دانشجویی، احکام امر به معروف، پرسش ۴۸۸)



حدیث: قال الرضا عليه السلام:

مَنْ جَلَسَ مَجْلِسًا يَحِي فِيهِ أَمْرُنَا لَمْ يَمُتْ قَلْبُهُ
يَوْمَ تَمُوتُ الْقُلُوبُ.

کسی که در مجلسی بنشیند که در آن یاد ما زنده می‌شود، روز قیامت که دلها مرده خواهند بود دل او زنده است.

(البحار: جلد ۴۴، صفحه ۲۷۸)

مسأله: برپایی مجالس سوگواری سالار شهیدان عليه السلام
از جمله کارهای مستحب و از افضل قُرَبات است اما
شرایطی دارد:

۱) آنچه خوانده می‌شود مشتمل بر مطالب دروغ نباشد.

۲) همراه با کار حرام مثلاً موسیقی لیهوی نباشد.

۳) همراه با مطالبی که وهن مذهب یا تنقیص و تحقیر حضرات است نباشد.

۴) موجب اضرار به نفس (ضرر قابل توجه) نباشد.

۵) سبب ترک واجب نباشد که گاهی سبب ترک نماز یا قضا شدن آن می‌شود.

(استفتائات امام خمینی، جلد ۳، صفحه ۵۷۹)



حدیث: قال امیر المؤمنین علیه السلام:

مِنْ وصایاهُ لابنهِ الحُسین علیه السلام: یا بُنِیَّ، اوصیکَ
بِتَقوی اللّهِ فی الغنی والفقْرِ، وَکَلِمَةِ الحَقِّ فی الرِّضا
والغَضَبِ.

- از سفارشهای آن حضرت به فرزندش حسین علیه السلام:-
فرزندم! تو را سفارش می‌کنم به ترس از خدا در توانگری
و تهیدستی و گفتن حق در حال خشنودی و خشم.
(تحف العقول: ۸۸)

پرسش: از ساختمان مسجد و حسینیه صدای قرائت
قرآن و مراسم عزاداری بسیار بلند پخش می‌شود، به
طوری که این امر منجر به سلب آسایش همسایگان

می‌شود، ولی مسؤولان و سخنرانان حسینیه، اصرار به ادامه آن دارند، تکلیف در این زمینه چیست؟

پاسخ: اگر چه اقامه مراسم و شعائر دینی در زمانهای مناسب، از بهترین کارها و جزء مستحبات مذکور است؛ ولی واجب است برگزارکنندگان مراسم و عزاداران تا حد امکان از اذیت و ایجاد مزاحمت برای همسایگان بپرهیزند (هرچند با کم کردن صدای بلندگو باشد).

(پرسشها و پاسخهای دانشجویی، احکام عزاداری، پرسش ۸۸)



روز بزرگداشت شیخ مفید

حدیث : قال امیر المؤمنین علیه السلام:

مَنْ وَقَرَ عَالِماً فَقَدْ وَقَرَ رَبَّهُ.

هر که دانشمندی را احترام نهد خدا را احترام کرده است.

(غررالحکم: ۸۷۰۴)

پرسش: استفاده از عَلم در مراسم عزاداری سیدالشهدا علیه السلام یا قرارداد آن در مجلس عزا و یا حمل آن در دستۀ عزاداری چه حکمی دارد؟

پاسخ: آیات عظام امام خمینی، تبریزی، فاضل، مکارم و سیستانی: اشکال ندارد.

آیت‌الله صافی: حمل عَلم بعید نیست از تعظیم شعائر محسوب شود و بی‌اشکال باشد.

آیت‌الله نوری: استفاده از آن در حد متعارف اشکال ندارد.

آیت‌الله خامنه‌ای: فی نفسه اشکال ندارد، ولی نباید این امور جزء دین شمرده شود.

(پرسش‌ها و پاسخ‌های دانشجویی، احکام عزاداری، پرسش ۷۴)

حدیث: قَالَ الْحُسَيْنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

إِنَّ شَيْعَتَنَا مَنْ سَلِمَتْ قُلُوبُهُمْ مِنْ كُلِّ غَشٍّ وَ
غِلٍّ وَ دَغَلٍ.

همانا شیعه ما کسی است که قلبش از هرگونه
آلودگی و ناپاکی و خیانت پاک باشد.

(البحار: جلد ۶۸، صفحه ۱۵۶)

پرسش: عکس‌هایی منسوب به ائمه معصومین عليهم السلام
چاپ و منتشر می‌شود، نصب آنها در حسینیه‌ها و
هیأت عزاداری چگونه است؟

پاسخ: آیت‌الله صافی: به طور کلی ترک نصب آنها
مناسب‌تر با شئون آن بزرگواران است.
آیت‌الله بهجت: خالی از اشکال نیست.

آیت‌الله مکارم: این عکسها اصالت ندارد ولی چون منتسب به آن حضرات است نباید مورد بی‌احترامی قرار گیرد.

آیت‌الله خامنه‌ای: این کار فی‌نفسه از نظر شرعی اشکال ندارد، به شرط اینکه مشتمل بر اموری که از نظر عرف اهانت و بی‌احترامی محسوب می‌شود نبوده و با شأن این بزرگواران منافات نداشته باشد. آیت‌الله فاضل: مانعی ندارد، هرچند انتساب آنها به معصومین علیهم‌السلام اعتباری ندارد.

آیت‌الله سیستانی: اگر مشتمل بر هتک نباشد اشکال ندارد.

آیت‌الله تبریزی: اگر مقصود این است که تذکر و یادآوری آن بزرگواران باشد مانعی ندارد، ولی اگر معتقد باشد که این عکسهای واقعی ائمه علیهم‌السلام است این عقیده صحیح نیست و خطاست.

(مسائل جدید از دیدگاه علما و مراجع، جلد ۴، صفحه ۱۰۵)



شهادت آیت‌الله سیدحسین مدرس

حدیث: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

أَتَقَى النَّاسَ مَنْ قَالَ الْحَقَّ فِيمَا لَهُ وَعَلَيْهِ.

باتقواترین مردم، کسی است که حقیقت را به سود و زیان خود بگوید.

(امالی صدوق: ۴/۲۷)

پرسش: استفاده از طبل و سنج در مراسم عزاداری و غیر آن چه حکمی دارد؟

پاسخ: اگر به نحو متعارف و غیرلهوی نواخته‌شود، اشکال ندارد.

آیات عظام صافی و بهجت: استفاده از آن اشکال دارد.

(پرسش‌ها و پاسخ‌های دانشجویی، احکام عزاداری، پرسش ۷۷)

حدیث: قَالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

مَنْ أَنْشَدَ فِي الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ بَيْتاً مِنْ شِعْرِ فَبَكَى وَ
أَبَكَى عَشْرَةَ فَلَهُ وَ لَهُمُ الْجَنَّةُ.

هر کس درباره حسین عَلَيْهِ السَّلَامُ بیستی شعر بسراید و خود
بگرید و ده نفر را بگریاند، پاداش آنان بهشت است.
(ثواب الأعمال: ۳/۱۱۰)

پرسش: آیا نواختن شیپور، نی و فلوت در تعزیه
اشکال دارد؟

پاسخ: نواختن آلات موسیقی به صورت «مطرب» و
«لهوی» و مناسب مجالس گناه و خوشگذرانی، حرام
است. (عبارت «مطرب» در رساله آقایان مکارم،
سیستانی، تبریزی، نوری و وحید ذکر نشده است.)

آیات عظام صافی و بهجت: آری، در هر حال اشکال دارد.
(پرسشها و پاسخهای دانشجویی، احکام عزاداری، پرسش ۷۶)

درگذشت علامه سیدرضی گردآورنده نهج البلاغه

حدیث: قال رسول الله ﷺ:

مَنْ أَدَّى إِلَى أُمَّتِي حَدِيثًا يُقَامُ بِهِ سُنَّةٌ أَوْ يُثَلَّمُ بِهِ
بِدْعَةٌ فَلَهُ الْجَنَّةُ.

هر کس به امت من حدیثی رساند که به سبب آن
سنتی برپای شود یا در بدعتی رخنه افتد بهشت از
آن او باشد.

(البحار: جلد ۲، صفحه ۱۵۲)

پرسش: آیا قمه زنی جایز است؟

پاسخ: آیات عظام امام خمینی، خامنه‌ای و فاضل:
با توجه به اینکه قمه زدن در زمان حاضر، به علت
عدم قابلیت پذیرش و نداشتن هیچ‌گونه توجیه قابل

فهم، باعث وهن و بدنام شدن مذهب می‌شود، باید از آن خودداری گردد.

آیت‌الله مکارم: عزاداری خامس آل‌عبا از مهم‌ترین شعائر دینی و رمز بقای تشیع می‌باشد؛ ولی بر عزاداران لازم است از کارهایی که موجب وهن مذهب می‌گردد و یا آسیبی به بدن آنها وارد می‌کند، خودداری کنند.

آیت‌الله نوری: قمه‌زنی اشکال دارد.

آیت‌الله تبریزی: عزاداری خامس آل‌عبا از مهم‌ترین شعائر دینی و رمز بقای تشیع می‌باشد؛ ولی بر عزاداران لازم است از کارهایی که موجب وهن مذهب و سوءاستفاده دشمنان اسلام و اهل بیت علیهم‌السلام می‌شود، اجتناب کنند.

آیت‌الله صافی: اگر ضرر قابل توجهی برای بدن نداشته باشد، در عزای سیدالشهدا علیه‌السلام مانعی ندارد.

(پرسش‌ها و پاسخ‌های دانشجویی، احکام عزاداری، پرسش ۷۸)

منع استفاده از آب برای آل الله علیهم السلام

حدیث: قال الكاظم علیه السلام:

أدنى ما يُثابُ به زائرُ الحُسينِ علیه السلام بِشَطِّ الفُراتِ
إِذَا عَرَفَ بِحَقِّهِ وَ حُرْمَتِهِ وَ وِلايَتِهِ أَنْ يَغْفِرَ لَهُ
مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَ مَا تَأَخَّرَ.

کمترین ثوابی که به زائر امام حسین علیه السلام در شطّ فرات می‌دهند- به شرطی که عارف به حق و حرمت و ولایت آن جناب باشد- این است که گناهان گذشته و آینده‌اش را حقتعالی می‌آمرزد.

(کامل‌الزیارات)

پرسش: برهنه شدن در هنگام عزاداری چه حکمی دارد؟

پاسخ: اشکال ندارد، مگر اینکه موجب مفسده شود.

آیت‌الله مکارم: بنابر احتیاط واجب جایز نیست.

(پرسش‌ها و پاسخ‌های دانشجویی، احکام عزاداری، پرسش ۸۲)



حدیث: قَالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

إِنَّ الْبُكَاءَ وَالْجَزَعَ مَكْرُوهٌ لِلْعَبْدِ فِي كُلِّ مَا
جَزَعَ مَا خَلَا الْبُكَاءَ وَالْجَزَعَ عَلَى الْمُحْسِنِ بْنِ
عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَإِنَّهُ فِيهِ مَأْجُورٌ.

برای بنده جزع نمودن و گریستن در تمام امور
مکروه ناپسند است، مگر گریستن و جزع کردن بر
حسین بن علی عَلَيْهِ السَّلَامُ زیرا شخص در این گریستن مأمور
است و پاداش اخروی داده شده.

(کامل الزیارات)

پرسش: بالا و پایین پریدن در هنگام سینه‌زنی (هروله)
چه حکمی دارد؟

پاسخ: شایسته است مؤمنان از هر کاری که مناسب
با مجالس عزاداری حضرت سیدالشهداء علیه السلام
نمی‌باشد، خودداری کنند و حرکات مذکور هم اگر
موجب وهن مراسم عزاداری نشود، اشکال ندارد.

(پرسش‌ها و پاسخ‌های دانشجویی، احکام عزاداری، پرسش ۸۴)

حدیث: قَالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

مَعَاشِرَ الشَّيْعَةِ، كُونُوا لَنَا زِينًا، وَلَا تَكُونُوا عَلَيْنَا سِينًا.

ای جماعت شیعه، برای ما زینت باشید و موجب عیب و زشتی ما نگردید.

(وسائل الشیعه: جلد ۱۲، صفحه ۸)

پرسش: خواندن روضه‌های دروغ و غیر معتبر که بعضاً موجب تمسخر و هتک می‌گردد چه صورت دارد؟

پاسخ: آیات عظام فاضل، صافی، بهجت و مکارم: جایز نیست.

آیت‌الله خامنه‌ای: اگر دروغ موجب هتک و تمسخر باشد جایز نیست.

آیت‌الله تبریزی: چیزهایی که دروغ بودن آنها پیش
علمای خبره معلوم است، نقل آنها جایز نیست.
آیت‌الله سیستانی: اگر موجب هتک باشد یا دروغ
باشد جایز نیست.

(مسائل جدید از دیدگاه علما و مراجع، جلد ۳، صفحه ۳۱)



حدیث: قَالَ الْحُسَيْنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

لَا أَفْلَحَ قَوْمٌ آثَرُوا مَرَضَةَ أَنْفُسِهِمْ عَلَى مَرَضَةِ الْخَالِقِ.

به فلاح و رستگاری نمی‌رسد آن قومی که رضایت خود را بر رضای خالق ترجیح داده، به تمایلات نفسانی خود عمل کند.

(البحار: جلد ۴۶، صفحه ۳۸۲)

پرسش: برخی از ذاکران در مدایح اهل بیت علیهم‌السلام تعبیراتی را به کار می‌برند که به نظر می‌رسد با شأن اهل بیت علیهم‌السلام منافات دارد. به کار بردن این گونه الفاظ چه صورت دارد؟

پاسخ: آیت‌الله بهجت: البته با الفاظی که در شأن آن بزرگواران نیست نباید مدح کنند و الفاظ مناسبتر فراوان است.

آیت‌الله فاضل: مسائلی که خلاف شأن ائمه اطهار علیهم‌السلام است و موجب هتک حرمت آنها می‌شود نباید بیان شود.

آیت‌الله تبریزی: به کار بردن تعبیراتی که در بین مردم سبک محسوب می‌شود در مورد ائمه معصومین اشکال دارد.

آیت‌الله صافی: باید در مدایح اهل بیت علیهم‌السلام از بهترین و رساترین مدایح که مشتمل بر مضامین صحیح و اقتباس از آیات و احادیث و نکات شعری ادیبانه و دور از غلو است استفاده شود.

آیت‌الله مکارم: این گونه تعبیرات مناسب نیست. آیت‌الله خامنه‌ای: معلوم نیست ظاهر این الفاظ مرادشان باشد و در هر صورت الفاظ خوب و اشعار بهتر فراوان است آنها را بخوانند.

(مسائل جدید از دیدگاه علما و مراجع، جلد ۱، صفحه ۴۱)

تاسوعای حسینی

حدیث: قَالَ زَيْنُ الْعَابِدِينَ عليه السلام:

وَإِنَّ لِلْعَبَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَمَنْزِلَةً
يَغْبِطُهَا بِهَا جَمِيعُ الشُّهَدَاءِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

برای عباس نزد خداوند تبارک و تعالی مقام شامخی
است که همه شهیدان در روز قیامت به حال او
غبطه می‌خورند.

(البحار: جلد ۲۲، صفحه ۲۷۴)

پرسش: اگر بعضی از واجبات به سبب شرکت
شخص در مجالس عزاداری از او فوت شود (مثلاً
نماز صبح قضا شود) آیا بهتر است بعد از این در این

مجالس شرکت نکند یا اینکه عدم شرکت او باعث دوری از اهل بیت علیهم السلام می شود؟

پاسخ: بدیهی است که نماز واجب، مقدم بر فضیلت شرکت در مجالس عزاداری اهل بیت علیهم السلام است و ترک نماز و فوت شدن آن به بهانه شرکت در عزاداری امام حسین علیه السلام جایز نیست؛ ولی شرکت در عزاداری به گونه‌ای که مزاحم نماز نباشد ممکن و از مستحبات مؤکد است.

(پرسش‌ها و پاسخ‌های دانشجویی، احکام عزاداری، پرسش ۸۶)

حدیث: قَالَ الْحُسَيْنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

مَوْتُ فِي عِزٍّ خَيْرٌ مِنْ حَيَاةٍ فِي ذُلٍّ.

مرگ با عزت بهتر از زندگی با ذلت است.

(البحار: جلد ۴۴، صفحه ۱۹۲)

پرسش: آیا کار کردن در روز عاشورا حرام یا مکروه است؟

پاسخ: کار کردن و کسب در روز عاشورا مکروه است.

(آقای سیستانی، پرسش و پاسخ، بخش عزاداری، پرسش ۵)

عاشورای حسینی، شهادت امام حسین علیه السلام و اصحاب وفادارش

حدیث: قال زین العابدین علیه السلام:

لَا يَوْمَ كَيَوْمِ الْحُسَيْنِ، إِزْدَلْفَ إِلَيْهِ ثَلَاثُونَ أَلْفَ
رَجُلٍ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ، كُلُّ
يَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ بِدَمِهِ، وَهُوَ بِاللَّهِ
يُذَكِّرُهُمْ، فَلَا يَتَّعِظُونَ، حَتَّى قَتَلُوهُ بَغْيًا.

هیچ روزی چون روز حسین نیست. سی‌هزار مرد به جنگ او رفتند که همگی مدعی بودند از این امت هستند و هر یک برای ریختن خون او به سوی خداوند عزوجل تقرب می‌جستند، و او به نام خدا آنان را پند می‌داد، ولی پند نپذیرفتند تا آن که به تیغ سرکشی و ستم و تجاوز او را کشتند.

(البحار: جلد ۲۲، صفحه ۲۷۴)

مسأله: رساندن جایی از بدن به نام امام حسین علیه السلام بدون طهارت جایز نیست. بنابراین دست گذاشتن بر نام امام حسین علیه السلام یا آویختن زیور یا پوشیدن لباس که نام امام حسین علیه السلام بر آن نوشته شده در صورتی که تماس با بدن داشته باشد حرام است.

(العروة الوثقی: جلد ۱، صفحه ۲۰۳)

حدیث: قال امیر المؤمنین علیه السلام:

مَنْ يَطْلُبُ الْعِزَّ بِغَيْرِ حَقٍّ يَدُلُّ، وَمَنْ عَانَدَ الْحَقَّ
لَزِمَهُ الْوَهْنُ.

هر که به جز حقّ جویای عزت شود به ذلّت درافتد و
هر که با حق عناد ورزد خوار گردد.

(تحف العقول: ۹۵)

مسأله: مسافر می‌تواند در حرم و رواق حضرت
سیدالشهدا علیه السلام بلکه در مسجد متصل به حرم نماز را
تمام بخواند.

(توضیح المسائل مراجع، مسأله ۱۳۵۶)

روز دانشجو، حرکت کاروان اسرا از کربلا

قال الله تبارک و تعالی:

و يُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسْرًا.

و طعام را در حالی که خود دوستش دارند به مسکین و یتیم و اسیر می‌خورانند.

(سوره انسان: آیه ۸)

مسأله: سفری که (آقای تبریزی... واجب نیست اگر...) اسباب اذیت پدر و مادر باشد حرام است و انسان باید در آن سفر نماز را تمام بخواند و روزه هم بگیرد.

آیت‌الله سیستانی: سفری که واجب نیست اگر سبب
اذیت ناشی از شفقت پدر و مادر بر او باشد، حرام
است، و انسان باید در آن سفر نماز را تمام بخواند و
روزه هم بگیرد.

(این مسأله در رسالهٔ آقای بهجت ذکر نشده است.)

(توضیح المسائل مراجع، مسأله ۱۲۹۵)

حدیث: قال رسول الله ﷺ:

مَنْ سَلَكَ طَرِيقًا يَطْلُبُ فِيهِ عِلْمًا، سَلَكَ اللَّهُ
بِهِ طَرِيقًا إِلَى الْجَنَّةِ.

هر کس در جستجوی دانشی راهی را بیماید، خداوند
او را در راهی به سوی بهشت حرکت دهد.

(أمالی صدوق: ۹/۵۸)

مسأله: کسی که سفر او حرام نیست و برای کار حرام
هم سفر نمی‌کند، (آقای مکارم: ... ولی در اثناء سفر،
معصیت یا معصیت‌هایی انجام می‌دهد، مثل این که
در سفر شراب بخورد یا غیبت کند و به مردم ظلم
نماید، نماز او شکسته است.) اگر چه در سفر،

معصیتی انجام دهد، مثلاً غیبت کند یا شراب بخورد، باید نماز را شکسته بخواند. (آقای بهجت: ... و اگر مقصود از سفر هم طاعت و هم معصیت باشد اگر هر دو قصد مستقل باشد باید نماز را تمام بخواند ولی اگر مقصود اصلی طاعت است و معصیت مقصود فرعی و تبعی است، نماز را شکسته می‌خواند.)

(توضیح المسائل مراجع، مسأله ۱۲۹۶)

شهادت حضرت امام سجاد علیه السلام، دفن شهدای کربلا،
ورود کاروان اسیران آل محمد صلی الله علیه و آله و سلم به کوفه

حدیث: قال زین العابدین علیه السلام:

بِأَيَّةِ عَيْنٍ تَنْظُرُونَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله و سلم إِذَا
يَقُولُ لَكُمْ: قَتَلْتُمْ عِترتي وَانتَهَكْتُمْ حُرْمَتِي
فَلَسْتُمْ مِنْ أُمَّتِي.

با چه رویی به رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم نگاه خواهید کرد آنگاه
که شما را گوید: عترت مرا کشتید و حرمت مرا
شکستید، پس در شمار امت من نیستید.

(البحار: جلد ۴۵، صفحه ۱۱۳)

مسأله: نماز احتیاط و سجده و تشهد فراموش شده
(آقای تبریزی:... و بنابر احتیاط سجده سهو را نیز باید
رو به قبله به جا آورد.) (آقای صافی:... و سجده سهو
را نیز بنابر احتیاط لازم باید رو به قبله به جا آورد.) را
باید رو به قبله به جا آورد (از این قسمت تا آخر
مسأله در رساله آقای بهجت مذکور نیست.) و در
سجده سهو هم (آقایان مکارم و نوری:... احتیاط
واجب همین است.) احتیاط مستحب همین است.

(توضیح المسائل مراجع، مسأله ۷۸۰)





حدیث: قال الجواد عليه السلام:

الصَّبْرُ عَلَى الْمُصِيبَةِ، مُصِيبَةٌ عَلَى الشَّامِتِ بِهَا.

صبر در برابر مصیبت، مصیبتی است برای کسی که از گرفتاری مصیبت دیده شاد می‌شود.

(کشف الغمّه: ۱۳۹/۳)

مسأله: موقعی که انسان قضای سجده فراموش شده یا تشهد فراموش شده را به جا می‌آورد، بلکه بنابر (آقای تبریزی: ... احتیاط مستحب...) احتیاط واجب در موقع سجده سهو هم، باید خود را مثل موقع نماز بپوشاند. آیت‌الله مکارم: در نماز احتیاط و قضای سجده یا تشهد فراموش شده، بلکه بنابر احتیاط واجب در موقع سجده سهو و سجده‌های واجب قرآن نیز خود را مانند موقع نماز بپوشاند.

(توضیح المسائل مراجع، مسأله ۷۹۰)

حدیث: قالَ زین العابدینَ علیه السلام:

ألا وإنَّ أبغضَ الناسِ إلى اللهِ مَنْ یَقْتَدی بسُنَّةِ
امامٍ ولا یَقْتَدی بأعمالِهِ.

مبغوضترین مردم نزد خدا کسی است که خود را
پیرو امامی بداند ولی از کردارش پیروی نکند.

(تحف العقول: ۲۸۷)

مسأله: کسی که نشسته نماز می‌خواند اگر در بین
نماز بتواند بایستد باید مقداری را که می‌تواند،
ایستاده بخواند ولی تا بدنش آرام نگرفته، باید چیزی
(آقای تبریزی:... از ذکرهای واجب را نخواند.) (آقای
سیستانی:... از ذکرهای واجب را نخواند اما اگر بداند
مقدار کمی می‌تواند بایستد باید آن را به قیام متصل
به رکوع اختصاص دهد.) نخواند. (این مسأله در
رساله آقایان فاضل و مکارم ذکر نشده است.

(توضیح المسائل مراجع، مسأله ۹۷۴)

درگذشت آیت‌الله سیدصدرالدین عاملی اصفهانی

حدیث: **قالَ الباقرُ العَلِیُّ:**

**مُتَّفَقُهُ فِي الدِّينِ أَشَدُّ عَلَى الشَّيْطَانِ مِنْ عِبَادَةِ
أَلْفِ عَابِدٍ.**

وجود یک فقیه در دین، از عبادت هزار عابد برای شیطان گران‌تر است.

(البحار: جلد ۱، صفحه ۲۱۳)

مسأله: اگر حمد و سوره یا یکی از آنها را فراموش کند و بعد از رسیدن به رکوع بفهمد نمازش صحیح است (آقای بهجت: ... ولی باید دو سجده سهو به خاطر فراموش کردن قرائت به جا آورد).

(توضیح المسائل مراجع، مسأله ۹۸۱)

حدیث: قال رسول الله ﷺ:

أَفْضَلُ الْجِهَادِ مَنْ أَصْبَحَ لَا يَهُمُّ بِظُلْمِ أَحَدٍ.

برترین جهاد این است که صبح خود را با این نیت آغاز کند که به احدی ستم روا ندارد.

(المحاسن: ۴۵۶/۱)

مسأله: در نماز مستحبی خواندن سوره لازم نیست، اگر چه آن نماز به واسطه نذر کردن واجب شده باشد، ولی (آقای مکارم: ... نمازهای مستحبی مخصوصی که سوره‌های خاصی دارد باید به دستور آن عمل کرد). در بعضی از نمازهای مستحبی مثل نماز وحشت که سوره مخصوصی دارد، اگر بخواهد به دستور آن نماز رفتار کرده باشد، باید همان سوره را بخواند. (این مسأله در رساله آقای بهجت ذکر نشده است.)

(توضیح المسائل مراجع، مسأله ۹۸۶)

شهادت آیت‌الله دستغیب سومین شهید محراب

حدیث: قال الرضا علیه السلام:

أَوَّلُ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ شَهِيدٌ.

نخستین فردی که وارد بهشت می‌شود، شهید است.
(عیون أخبار الرضا: ۲۸/۲)

پرسش: پرت شدن حواس در نماز- در حالی که حمد و سوره می‌خواند- نماز را باطل می‌کند یا خیر؟
پاسخ: حواس‌پرتی و غرق شدن در افکار مختلف، نماز را باطل نمی‌کند؛ مگر به حدی غافل شود که اگر از او بپرسند چه می‌کنی، نتواند پاسخ دهد که نماز می‌خوانم.

(رساله‌دانشجویی، احکام نماز، پرسش ۱۳۴)

حدیث: قال امیر المؤمنین علیه السلام:

ما جَفَتِ الدَّمُوعُ إِلَّا لِقَسْوَةِ الْقُلُوبِ وَ مَا
قَسَتِ الْقُلُوبَ إِلَّا لِكثْرَةِ الذَّنُوبِ.

اشک چشمان خشک نمی شود مگر به خاطر قساوت
قلبها و قلبها قساوت پیدا نمی کند مگر به خاطر
زیادی گناهان و معصیتها.

(الحکم الزاهره: ۴۳۱/۲)

پرسش: آیا نماز مستحبی را می توان در حال حرکت
خواند؟ رعایت قبله در نمازهای مستحبی چگونه است؟
پاسخ: نماز مستحبی در حال حرکت صحیح است و
در هنگام راه رفتن و سواری، برای نماز مستحبی
رعایت قبله لازم نیست.

آیت الله بهجت: ولی در حال کار کردن در منزل،
بنابر احتیاط واجب، مراعات قبله لازم است.

(رساله دانشجویی، احکام نماز، پرسش ۱۴۸)

حدیث: قَالَ الْكَاسِمُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ:

إِنَّ أَصْبَرَكُمْ عَلَى الْبَلَاءِ لَأَزْهَدُكُمْ فِي الدُّنْيَا.

همانا صبورترین شما در برابر بلاها، زاهدترین شما
به دنیاست.

(البحار: جلد ۷۸، صفحه ۳۰۸)

پرسش: آیا به حقوق کارمندان دولت خمس تعلق
می‌گیرد؟

پاسخ: آری، چنانچه تا سر سال خمسی زیاد بیاید،
خمس دارد.

(پرسش‌ها و پاسخ‌های دانشجویی، احکام خمس، پرسش ۲۹)

حدیث: قال رسولُ الله ﷺ:

إِنَّ لِقَاتِ الْحُسَيْنِ ﷺ حَرَارَةٌ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ
لَا تَبْرُدُ أَبَدًا.

به خاطر شهادت امام حسین علیه السلام حرارتی در قلوب
مؤمنان است که هرگز خاموش و سرد نمی‌شود.
(مستدرک الوسائل: جلد ۱۰، صفحه ۳۱۸)

پرسش: آیا به درآمد دانشجویی که تحت تکفل
خانواده است، خمس تعلق می‌گیرد؟
پاسخ: چنانچه از درآمد کسب تهیه شده و یک سال
از آن گذشته باشد، خمس دارد.

(پرسش‌ها و پاسخ‌های دانشجویی، احکام خمس، پرسش ۳۳)

حدیث: قال زین العابدین علیه السلام:

اللَّهُمَّ... اجْعَلْنَا مِنَ الَّذِينَ تَمَسَّكُوا بِعُرْوَةِ الْعِلْمِ وَ
أَدَّبُوا أَنْفُسَهُمْ بِالْفَهْمِ.

بار خدایا!... ما را از کسانی بدار که به حلقه دانش،
چنگ آویختند و نفس خویشان را با فهم پروراندند.
(البحار: جلد ۹۴، صفحه ۱۲۷)

پرسش: به حقوق بازنشستگی کارمندان، چه زمانی
خمس تعلق می‌گیرد؟

پاسخ: حقوق بازنشستگی جزء درآمد همان سال
(بازنشستگی) محسوب می‌شود و اگر چیزی تا آخر
سال از آن باقی بماند، خمس دارد.

آیات عظام امام خمینی، سیستانی و وحید: چنانچه
طبق قرارداد، باید پس از بازنشستگی حقوق را

دریافت دارد، جزء درآمد سال محسوب می‌شود و اگر از مخارج سال زیاد آمد، خمس دارد. اما اگر در دوران خدمت مقداری از حقوق شخص کسر شده و بعد از زمان خدمت به او می‌دهند، فوراً خمس دارد.

(پرسش‌ها و پاسخ‌های دانشجویی، احکام خمس، پرسش ۳۷)



حدیث: قال رسولُ الله ﷺ:

المُسلِمُ أخو المُسلِمِ، لا يَخُونُهُ ولا يَكْذِبُهُ ولا يَحْذُلُهُ.

مسلمان، برادر مسلمان است، به او خیانت نمی‌کند، به او دروغ نمی‌گوید و او را تنها و بی‌یاور نمی‌گذارد. (میزان الحکمة: ۳۰۸۳)

پرسش: آیا به پاداشی که بعد از بازنشستگی به کارمندان می‌دهند، خمس تعلق می‌گیرد؟

پاسخ: چنانچه تا سر سال خمسی زیاد بیاید، خمس دارد. آیات عظام امام خمینی و نوری: اگر به عنوان هدیه باشد، خمس ندارد.

آیت‌الله خامنه‌ای: پاداش خمس ندارد.

(پرسش‌ها و پاسخ‌های دانشجویی، احکام خمس، پرسش ۵۸)

حدیث: قَالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

مَنْ أَرَادَ التَّجَارَةَ فَلْيَتَفَقَّهْ فِي دِينِهِ لِيُعْلَمَ بِذَلِكَ مَا
يَحِلُّ لَهُ مِمَّا يَحْرُمُ عَلَيْهِ، وَمَنْ لَمْ يَتَفَقَّهْ فِي دِينِهِ
ثُمَّ اتَّجَرَ تَوَرَّطَ الشُّبُهَاتِ.

هر کس بخواهد تجارت کند باید احکام دین خود را
بیاموزد تا حلال را از حرام بازشناسند. کسی که
احکام دین خود را نیاموزد و تجارت کند در کام
شبّهات فروغلتد.

(وسائل الشّعیه: ۲۸۳/۱۲)

مسأله: مستحب است:

۱) فروشنده بین مشتریها در قیمت جنس فرق
نگذارد (آقایان نوری و صافی: ... مگر به لحاظ علم و
تقوی)

۲) در قیمت جنس سخت‌گیری نکند.
۳) کسی که با او معامله کرده اگر پشیمان شود و از او تقاضا کند که معامله را به هم بزند بپذیرد.
(این مسأله در رساله آقایان بهجت، تبریزی و مکارم ذکر نشده است.)

(توضیح المسائل مراجع، مسأله ۲۰۵۰)

حدیث: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

مَنْ أَكَلَ لُقْمَةً حَرَامٍ لَمْ يُقْبَلْ لَهُ صَلَاةٌ
 أَرْبَعِينَ لَيْلَةً وَلَمْ يُسْتَجَبْ لَهُ دَعْوَةٌ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا
 وَكُلُّ لَحْمٍ يُنْبِتُهُ الْحَرَامُ فَالْتَّارُ أَوْلَى بِهِ.

کسی که لقمه‌ای حرام بخورد، نماز ۴۰ شب او قبول نمی‌شود و دعای ۴۰ صبح او مستجاب نمی‌شود، و گوشتی که به وسیله حرام روئیده سزاوار آتش است. (الحکم الزاهره: ۳۱۷/۱)

مسأله: مکروه است انسان برای خریدن جنسی که دیگری می‌خواهد بخرد داخل معامله او شود. (این مسأله در رساله آقای بهجت ذکر نشده است.)
 (توضیح المسائل مراجع، مسأله ۲۰۵۳)

حرکت کاروان اسیران کربلا از کوفه به شام

حدیث: قال رسول الله ﷺ:

الْهَمُّ اخْذُلْ مَنْ خَذَلَهُ وَاقْتُلْ مَنْ قَتَلَهُ وَلَا تُمْتِعْهُ
بِمَا أَمَّلَهُ فِي الدُّنْيَا وَأَصِلْهُ حَرَّ نَارِكِ فِي الْآخِرَةِ.

پیامبر خدا ﷺ با سوز دل می فرمود: خدایا! آن
کس حسین علیه السلام را خوار کند او را خوار گردان، و آن
کس که او را بکشد هلاک گردان، و او را به آنچه
آرزو در دنیا دارد بهره مند مساز، و در آخرت به آتش
سوزنده ات گرفتار کن.

(مقتل خوارزمی: ۱۶۲/۱)

مسأله: اگر مشتری به بزاز بگوید پارچه‌ای می‌خواهم که رنگ آن نرود و بزاز پارچه‌ای به او بفروشد که رنگ آن برود، مشتری می‌تواند معامله را به هم بزند، (این مسأله در رساله آقای بهجت ذکر نشده است.)

(توضیح المسائل مراجع، مسأله ۲۱۳۹)

حدیث: قَالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لِيُبْغِضَ الْمُنْفِقَ سِلْعَةً
بِالْإِيمَانِ.

خداوند تبارک و تعالی از کسی که با قسم و سوگند
خوردن کالای خود را به فروش رساند نفرت دارد.

(أمالی صدوق: ۶/۳۹۰)

مسأله: قسم خوردن در معامله اگر راست باشد مکروه
است و اگر دروغ باشد حرام است. (این مسأله در
رساله آقایان سیستانی و بهجت ذکر نشده است.)

(توضیح المسائل مراجع: مسأله ۲۱۴۰)



حدیث: قَالَ الرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ:

إِذَا نَزَلَتْ بِكُمْ شَدِيدَةٌ فَاسْتَعِينُوا بِنَا.

هر گاه برای شما پیش آمد سختی روی داد از ما کمک و یاری بجوید.

(مستدرک الوسائل: جلد ۵، صفحه ۲۲۹)

پرسش: آیا خرید و فروش آلات قمار جایز است؟

پاسخ: خرید و فروش آلات قمار حرام است.

(پرسشها و پاسخهای دانشجویی، احکام موسیقی، پرسش ۱۲۲)

درگذشت علامه حلی

حدیث: قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام:

إِنَّ الْحِكْمَةَ الْمَعْرِفَةُ وَالتَّفَقُّهُ فِي الدِّينِ، فَمَنْ فَقَهُ
مِنْكُمْ فَهُوَ حَكِيمٌ؛ وَمَا أَحَدٌ يَمُوتُ مِنْ
الْمُؤْمِنِينَ أَحَبَّ إِلَى إِبْلِيسَ مِنْ فَقِيهِ.

همانا حکمت، شناخت خداوند و ژرف‌نگری در دین
است، پس هر کس از شما (شیعیان) فقیه شود، به
حکمت دست‌یافته‌است، و مرگ هیچ‌یک از مؤمنان
نزد ابلیس محبوب‌تر از مرگ فقیه نیست.

(البحار: جلد ۱، صفحه ۲۱۵)

پرسش: حکم خرید و فروش آلات موسیقی چیست؟

پاسخ: اگر از آلاتی است که به لهو و حرام اختصاص دارد، خرید و فروش آن جایز نیست ولی اگر از آلات مشترک باشد معامله آن اشکال ندارد. آیات عظام بهجت و صافی: خرید و فروش آن جایز نیست.

(پرسشها و پاسخهای دانشجویی، احکام موسیقی، پرسش ۵۰)

حدیث: قال امیر المؤمنین علیه السلام:

مَنْ كَرُمَتْ عَلَيْهِ نَفْسُهُ هَانَتْ عَلَيْهِ شَهْوَتُهُ.

هر که برای خود احترام قائل باشد خواهش‌های
فسانیش در نظر او بی‌ارزش است.

(غررالحکم: ۲۴۸۹)

پرسش: حکم خرید و فروش و نگهداری مجسمه
جاندار چیست؟

پاسخ: خرید و فروش و نگهداری آن اشکال ندارد.
آیت‌الله مکارم: خرید و فروش آن اشکال ندارد و
سزاوار آن است که از نگهداری آن خودداری شود.
آیت‌الله صافی: بنابر احتیاط واجب، خرید و فروش و
نگهداری آن جایز نیست.

(رساله‌دانشجویی، احکام امریه معروف، پرسش ۵۳۰)



شهادت آیت‌الله دکتر مفتح، روز وحدت حوزه و دانشگاه

حدیث: **قال الباقرُ السَّليمانیُّ:**

مَنْ عَمِلَ بِمَا يَعْلَمُ عَلَّمَهُ اللَّهُ مَا لَا يَعْلَمُ.

هر که به آنچه می‌داند عمل کند، خداوند به او آن
بیاموزد که نمی‌داند.

(میزان الحکمة: ۴۵۸۳)

پرسش: خرید و فروش ارز با تفاوت قیمت، به
صورت نقد و نسیه چه حکمی دارد؟

پاسخ: خرید و فروش ارز اشکال ندارد.

آیت‌الله بهجت: احتیاط در ترک آن است؛ مگر آنکه
در مقابل زیادی، معامله‌ای انجام دهد و در ضمن آن
شرط قرض بشود.

(رساله دانشجویی، احکام بانکی، پرسش ۶۰۶)

حدیث: قال امیرالمؤمنین علیه السلام:

أَشَدُّ النَّاسِ نِفَاقًا مَنْ أَمَرَ بِالطَّاعَةِ وَلَمْ يَعْمَلْ بِهَا،
وَنَهَى عَنِ الْمَعْصِيَةِ وَلَمْ يَنْتَهَ عَنْهَا.

منافق‌ترین مردم کسی است که به طاعت (خدا) امر کند و خودش بدان عمل نکند و از معصیت بازدارد و خودش از آن باز نایستد.

(غررالحکم: ۳۳۰۹)

پرسش: آیا فروش اسکناس‌های نو و خرده با قیمت بیشتر جایز است؟

پاسخ: آری جایز است.

آیت‌الله بهجت: جایز نیست.

(رساله دانشجویی، احکام بانکی، پرسش ۶۰۷)



حدیث: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ:

إِنَّ أَشْرَفَ الْحَدِيثِ ذِكْرُ اللَّهِ، وَرَأْسَ الْحِكْمَةِ طَاعَتُهُ.

بهترین سخن یاد خداست و رأس حکمت اطاعت از او است.

(أمالی صدوق: ۱/۳۹۴)

پرسش: آیا خرید وسایل چرمی از غیرمسلمانان جایز است؟

پاسخ: آیات عظام امام خمینی، بهجت، صافی، نوری و وحید: جایز نیست و معامله باطل است؛ مگر آنکه بداند وسایل چرمی از حیوانی است که مطابق دستور شرع یا با نظارت مسلمانی ذبح شده است.

آیات عظام تبریزی و مکارم: بنا بر احتیاط واجب، جایز نیست و معامله باطل است؛ مگر آنکه بدانند وسایل چرمی از حیوانی است که مطابق دستور شرع یا با نظارت مسلمان، ذبح شده است. آیات عظام سیستانی و فاضل: اگر احتمال برود از حیوانی است که به دستور شرع یا با نظارت مسلمان ذبح شده، خرید آن جایز و معامله صحیح است؛ وگرنه معامله باطل می‌باشد.

(رسالة دانشجویی، احکام غیر مسلمانان و خارج از کشور، پرسش ۶۲۸)

حدیث: قال امیر المؤمنین علیه السلام:

الْحَازِمُ مَنْ لَا يَشْغَلُهُ النِّعْمَةُ عَنِ الْعَمَلِ لِلْعَاقِبَةِ.

دوران‌دیش کسی است که برخورداری از نعمت و ثروت او را از کار برای آخرت باز ندارد.

(غررالحکم: ۱۸۷۸)

پرسش: دانشجویانی که در کشورهای غیراسلامی درس می‌خوانند؛ چنانچه از بازار کفش و لباس چرمی تهیه کنند، حکم طهارت و نجاست آن چگونه می‌شود؟

پاسخ: آیات عظام امام خمینی، بهجت، صافی، نوری و وحید: اگر چرم طبیعی است نه مصنوعی، نجس است.

آیات عظام خامنه‌ای و سیستانی: اگر احتمال بدهد که تذکیر شرعی شده، پاک است.

آیت‌الله تبریزی: بنا بر احتیاط واجب نجس است.

آیات عظام فاضل و مکارم: پاک است.

(رساله دانشجویی، احکام غیرمسلمانان و خارج از کشور، پرسش ۶۳۰)

حدیث: قَالَ الصَّادِقُ عليه السلام:

قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ: لِلْحَاسِدِ ثَلَاثُ عِلَامَاتٍ: يَغْتَابُ
إِذَا غَابَ، وَيَتَمَلَّقُ إِذَا شَهِدَ، وَيُشَمَّتُ بِالْمُصِيبَةِ.

لقمان به فرزندش گفت: حسود را سه نشانه است: پشت سر غیبت می‌کند، روبه‌رو تملق می‌گوید و از گرفتاری دیگران شاد می‌شود.

(میزان الحکمة: ۱۶۱۴)

پرسش: اگر در ضمن معامله نرم‌افزار، فروشنده (تولیدکننده اصلی) عدم تکثیر و کپی را شرط کند و یا عقد را مبتنی به آن قرار دهد، حکم تکثیر آن چیست؟

پاسخ: در این صورت، تکثیر آن جایز نیست.

(رسالة دانشجویی، احکام کپی‌رایت، پرسش ۶۳۳)



حدیث: قال رسولُ الله ﷺ:

إِنَّ إبليسَ رَضِيَ مِنْكُمْ بِالْمُحْرَمَاتِ.

همانا ابلیس به گناهان کوچک شما خشنود است.

(البحار: جلد ۷۳، صفحه ۳۶۳)

پرسش: تکثیر نرم‌افزار بدون اجازه تولیدکننده - در صورتی که از نظر قانون ممنوع باشد - چه حکمی دارد؟
پاسخ: اگر در این زمینه قانونی باشد، باید رعایت شود.

(رساله دانشجویی، احکام کی‌رایت، پرسش ۶۳۴)

شهادت حضرت امام زین العابدین علیه السلام به روایتی

حدیث: قال زین العابدین علیه السلام:

علاماتُ المؤمنِ خمسٌ: الورعُ في الخلوّةِ، و
الصدقةُ في القلّةِ، والصبرُ عند المصيبةِ، و
الحلمُ عند الغضبِ، والصدقُ عند الخوفِ.

مؤمن پنج نشانه دارد: پاکدامنی در خلوت و تنهایی،
صدقه دادن در تنگدستی، شکیبایی در برابر مصیبت،
بردباری در هنگام خشم و راستگویی با وجود بیم و
ترس.

(البحار: جلد ۶۷، صفحه ۲۹۳)

پرسش: رایت کردن نرم افزار در حد استفاده
شخصی چه حکمی دارد؟

پاسخ: آیات عظام امام خمینی، تبریزی، خامنه‌ای،
سیستانی، فاضل و صافی: اگر در این زمینه قانونی
نباشد، اشکال ندارد.

آیات عظام بهجت و وحید: بنابر احتیاط واجب جایز
نیست.

آیات عظام مکارم و نوری: جایز نیست.

(رساله دانشجویی، احکام کپی رایت، پرسش ۶۳۷)



حدیث: قال امیرالمؤمنین علیه السلام:

الظُّمُّ يُزِلُّ الْقَدَمَ، وَيَسْلُبُ النَّعْمَ وَيُهْلِكُ الْأُمَّمَ.

ستمگری، قدم را می لغزاند، نعمتها را سلب می کند و
امتها را به نابودی می کشاند.

(غررالحکم: ۱۷۳۴)

پرسش: اگر ندانیم که تولیدکننده نرم افزار، به کپی
و تکثیر و استفاده آن رضایت ندارد، تکلیف چیست؟

پاسخ: آیات عظام امام خمینی، تبریزی، سیستانی و
صافی: تکثیر و استفاده از آن اشکال ندارد.

آیات عظام بهجت، خامنه‌ای و وحید: بنا بر احتیاط
واجب باید رضایت و اجازه تولیدکننده احراز و کسب
گردد.

آیات عظام مکارم، فاضل و نوری: حق نشر و
کپی‌رایت برای مؤلف و تولیدکننده است و باید
رضایت و اجازه تولیدکننده، احراز و کسب گردد.

(رساله‌دانشجویی، احکام کپی‌رایت، پرسش ۶۳۹)